

Nousiaisten kunta
Talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2027-2029

Sisällysluettelo

Lähtökohdat talouden tasapainottamiseen	2
Tavoite	4
Talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteet	5
Kertaluonteiset toimenpiteet	5
Koko kuntaa koskevat toimenpiteet	6
Toimenpiteet hallintokunnittain tarkasteltuina	8
Seuranta ja raportointi	14

Lähtökohdat talouden tasapainottamiseen

Kuntalain 110 §:n mukaisesti kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta alkaen. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan kunnan valtionosuutta voidaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Taloudellisen tuen tarpeeseen vaikuttavina seikkoina otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä.

Talouden tasapainottamisohjelman laadinta lähtee ajatuksesta, että Nousiaisten kunnan kustannusrakenteeseen täytyy saada merkittäviä muutoksia, jotta kunta voi tavoitella itsenäisyytensä säilyttämistä sekä välttyä kriisikuntamenettelyltä tulevina vuosina. Talouden tasapainottamisohjelman laadinnan tarkoituksena on muuttaa kustannusrakennetta mahdollisimman kestäväksi siten, että lakisääteisten palvelujen tuottaminen turvataan mahdollisimman hyvin tulevaisuuden haastavissa ja osittain ennalta-arvaamattomissa olosuhteissa. Talouden tasapainottamisohjelma on luonnollinen ja merkittävä toimenpide, jonka keskeisenä periaatteena on turvata lakisääteisten palvelujen tarjonta sekä kunnan itsenäisyys.

Nousiaisten kunnalla ei ole taseeseen kertynyttä alijäämää. Tilanteessa 31.12.2025 taseeseen on kertynyttä ylijäämää 1 781 912 euroa. Vuoden 2025 tilinpäätös oli alijäämäinen 309 436 euroa. Vuoden 2026 talousarvio on alijäämäinen 644 786 euroa. Nousiaisten kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuutta 350 000 euroa vuonna 2024. Vuonna 2024 toteutettiin henkilöstön lomautukset.

Nousiaisten kunta on toteuttanut talouden tasapainottamisohjelmaansa vuosina 2024-2026. Vuosiin kohdistuu myös merkittäviä investointeja, kuten väistökoulun ostaminen ja uuden Henrikin yhtenäiskoulun B-osan rakentaminen. Sopeuttamistoimenpiteistä on osa jäänyt toteuttamatta, mm. Pikisaaren virkistysalueen myynti, kouluverkon karsiminen ja kirjaston aukioloaikojen vähentäminen tai siirtyminen omatoimikirjastoon.

Nousiaisten kunnan tulot ja kulut ovat kokeneet vuodesta 2023 alkaen poikkeuksellisen suuren muutoksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen ja rakenteiden uudistuksen myötä, kun kunnan/kuntayhtymän vastuulla ollut järjestämis- ja rahoitusvastuu siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Vuoden 2025 alusta työllisyyspalvelut on siirretty valtiolta kuntien vastuulle. Työllisyyspalvelujen menoja ei ole valtion osalta täysin kompensoitu, joka on lisännyt kunnan kuluja entisestään. Kuntien valtionosuuksia on vähennetty ja leikattu tasaisesti. Kunnan laskeva lapsiluku nopeuttaa entisestään valtionosuuden määrän laskua. Varhaiskasvatuksen maksutuotot ovat vähentyneet, kun varhaiskasvatuksen maksujen tuloarvoja on nostettu valtion toimesta. Samalla mm. henkilöstökulut ovat nousseet merkittävästi uusien palkkaratkaisujen vuoksi. Yleinen hintojen nousu ja korkotasojen nousu haastavat niin ikään kuntataloutta. Muutokset pakottavat kuntaa sopeuttamaan talouttaan pysyvästi mm. muuttamalla palveluverkkoa ja tarkastelemalla erityisesti ei-lakisääteisten palveluja. Samalla on myös varauduttava kunnalle turhiksi jääneiden kiinteistöjen myyntiin, jotka saattavat aiheuttaa käyttötalouteen loven, kun jäljellä olevat rakennuksen poistot alaskirjataan. Tulevina vuosina kunnan tulee sopeuttaa käyttötalouttaan tuloja lisäämällä ja kuluja karsimalla. Yksinkertaistettuna käyttötalouden tulot ja kulut täytyy saada riittävään tasapainoon, jotta taseeseen ei kerry alijäämää taloussuunnitelmavuosien aikana. Kunnan tulot ja kulut ovat edelleen merkittävilta osin riippuvaisia toimintaympäristöstä (mm. verotulot, työttömyys, työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset, inflaatio, korkokulut) ja valtion harjoittamasta politiikasta (mm. valtionosuudet, valtionavustukset, hankerahoitukset, omarahoitusosuudet, henkilöstömitoitukset/-vaatimukset).

Talouden tasapainottamisohjelmassa keskitytään niihin tekijöihin (tuloihin ja kuluihin), joihin Nousiaisten kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa. Talouden tasapainottamisen keinovalikoimana on lisätä käyttötalouden toimintatuottoja (myynti- ja maksutuottojen kasvattaminen), lisätä verotuloja (veronkorotukset, asukas-, kiinteistö- ja yritysmäärän kasvattaminen) ja toiminnallaan vaikuttaa osittain valtionosuuksien kasvuun (mm. HYTE-kerroin). Vastaavasti keinovalikoimana on vähentää käyttötalouden toimintakuluja (henkilöstökustannukset, palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset ja muut toimintakulut) sekä karsia/lykätä investointeja. Tulokseen voidaan vaikuttaa myös lainanottopolitiikalla, poistosuunnitelmalla ja kiinteistöjen omistuksesta luopumisella. Lisäksi tulokseen voidaan vaikuttaa kertaluonteisilla toimilla (väliaikaiset järjestelyt, omaisuusjärjestelyt, harkinnanvarainen valtionosuus, myyntivoitot ja muut satunnaiserät).

Kiperät talouden tasapainottamistoimenpiteet ja niihin liittyvät päätökset ovat kunnan kannalta välttämättömiä, mutta kuntayhteisössä tarvitaan myös asennetta, paloa ja ennakkoluulotonta kehittämistyötä, jolla pystymme lisäämään palvelujen tuottavuutta, lisäämään elinvoimaa ja vahvistamaan tulopuolta.

Talouden tasapainottamisohjelmassa ei ole kyse pelkästään säästöohjelmasta, sillä kunta pyrkii yhtäaikaaisesti vahvistamaan tulopuolta ja keventämään kulupuolta. Yksittäisiin asioihin voidaan tai joudutaan panostamaan talouden tasapainottamisohjelmasta huolimatta nykyistä enemmän, mikäli sillä arvioidaan saavutettavan parempi lopputulos tai esimerkiksi muuttuvan lainsäädännön myötä voi ilmetä pakollinen tarve uusien tietojärjestelmiä tai lisätä henkilöstöresursseja tuottamaan uusia lakisääteisiä tehtäviä. Kunkin toimenpiteen osalta tehdään erillinen päätös kunnassa hallintosäännön toimivallan perusteella viranhaltija- tai toimielintasolla.

Talouden tasapainottamisohjelman laadintaprosessin aikana on pyritty tarkastelemaan mahdollisimman ennakkoluulottomasti kunnan tulo- ja kulueriä. Apuna kunta on käyttänyt konsulttiyhtiötä FCG Oy.

Tavoite

Talouden tasapainottamisohjelman tavoitteeksi on määritelty, että noin 1,5 miljoonan vuosittainen käyttötalousvaje saadaan oikaistua vuoteen 2030 mennessä. Esitetty 1,5 miljoonan vuosittainen käyttötalousvaje perustuu FCG Oy:n teettämään talouden tarkasteluun sekä kunnan johtoryhmässä päädyttyyn lukuun. FCG Oy:n laatimat eri skenaariot kunnan pysyväksi sopeuttamistarpeeksi vaihtelivat 0,9-2,3 miljoonan välillä.

Talouden tasapainottamisohjelmaan sisällytetyillä pysyvillä toimenpiteillä, joille on asetettu taulukoissa euroarvio, saavutetaan vuositasolla noin 0,96 miljoonan euron pysyvä sopeutus. Pysyvien sopeuttamistoimien lisäksi tasapainottamisohjelman mahdolliset kertaluotoiset tulot parantavat yksittäisen vuoden tulosta. Tasa-painottamistoimenpiteiden lisäksi valtuuston tulee tarkastella vuosittain osana talousarviovalmistelua sopeutustoimien etenemistä ja mahdollisesti tarvetta sopeuttaa taloutta veronkorotuksilla. Lisäksi vuosittain tarkastellaan mahdollisuus hakea valtiolta harkinnanvaraista valtionavustusta.

Talouden tasapainottamisohjelman tavoitteen määrittelyssä on varauduttu mm. seuraaviin tekijöihin:

- Henkilöstön palkkakustannusten nousuun vuosina 2027-2029. Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus päättyy 29.2.2028. Tiedossa ovat vuodelle 2027 ja vuoden 2028 alkuun ajoittuvat palkankorotukset. Loppuvuodelle 2028 ja vuodelle 2029 ajoittuviin palkankorotuksiin on varauduttu 2,5 % -korotuksella, näiden vuosien lopulliset palkankorotukset tarkentuvat, kun uuden kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimuksen osalta saadaan neuvottelutulos.
- Vuosille 2027-2029 ajoittuviin investointeihin ja niistä aiheutuviin kasvaviin vuosipoistoihin sekä käyttökustannuksiin.
- Kasvavaan lainatarpeeseen ja korkokustannuksiin (pitkäaikaisen lainan lisääminen vallitsevassa korkotilanteessa).
- Valtionosuuksien säilymiseen ennallaan talousarviovuoden 2026 tasossa vuosina 2027-2029 -ennakkolaskelmat vuoden 2027 valtionosuuksista on huomioitu.
- Toimintatuottojen säilymiseen ennallaan talousarviovuoden 2026 tasossa vuosina 2027-2029.
- Verotulojen tiliöinti veroennustekehikon mukaisesti vuosina 2027-2029.

Talouden tasapainottamisohjelman tavoitteen määrittelyssä ei ole huomioitu mm. seuraavia tekijöitä:

- Sote- ja pelakiinteistöjen yhtiöittämis-toimenpiteet, mahdollista siirtää/myydä omistus perustetulle Nousiaisten Kuntakiinteistöt Oy:lle tai luopua kiinteistöjen omistuksesta. Vaikutus tuloihin ja kuluihin sekä tase-eriin omistuksen myötä. (Moisiokoti, Terveystalo, Nummen paloasema, Valpperin paloasema)
- Harkinnanvaraista valtionosuutta. Vaikutus tuloihin. (Valtiovarainministeriö myöntää vuosittain hakemusten perusteella harkintaansa käyttäen)
- Muita vuosille 2027-2029 ajoittuvia hankkeita, uudistuksia, yllättäviä ja merkittäviä väestörakenteen tai -määrän muutoksia, työttömyyteen liittyviä yllättäviä ja merkittäviä muutoksia, toimintaympäristöön liittyviä yllättäviä ja merkittäviä muutoksia, lakivelvoitteita tai -muutoksia, joista ei ole riittävästi tietoa talouden tasapainottamisohjelman hyväksymisen yhteydessä.

Talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteet

Talouden tasapainottamisohjelma koostuu toimenpiteistä, jotka vaikuttavat kertaluonteisesti yksittäisen vuoden tulokseen taikka toistuvasti jokaiseen taloussuunnitelmavuoden tulokseen. Yksittäisen toimenpiteen osalta esitettynä on sanallinen tarkennus, arvioitu toteutusvuosi, toteutuksesta vastaava toimielin sekä raportointia varten oleva seurantaosio. Yksittäisen toimenpiteen euromääräiset vaikutukset kuvataan seurantaosioon osavuosisiraportoinnin yhteydessä, kun toimenpiteeseen liittyvät päätökset on tehty kunnassa.

Kertaluonteiset toimenpiteet

KOKO KUNTA YLEISET KERTALUONTEISET		2027-2029	2027	2028	2029
Keskushallinto	Myydään Pikisaaren virkistysalue vuonna 2027 suoritettun halkomistoimituksen jälkeen. Huomioitu tasearvo ja vakuutuskorvaus vähentävänä.	284 000	284 000	-	-
Keskushallinto	Tarpeettomista osakeomistuksista luopuminen, In-house yhtiöt (Numera Palvelut Oy) vuonna 2027.	-	-	-	-
Keskushallinto	Tarpeettomista osakeomistuksista luopuminen, In-house yhtiöt (Kuntien Tiera Oy) vuonna 2027.	-	-	-	-
Keskushallinto	Tarpeettomista osakeomistuksista luopuminen (Seurantalo Kalliopohja Nousiaisissa) vuonna 2028.	-	-	-	-
KOKO KUNTA YLEISET KERTALUONTEISET YHTEENSÄ		284 000	284 000	-	-

Koko kuntaa koskevat toimenpiteet

KOKO KUNTA YLEISET		2027-2029	2027	2028	2029
Keskushallinto	Valtuuston koon pienentäminen neljällä valtuutetulla 19 -> 15 seuraavan valtuustokauden alussa 1.6.2029.	1 400	-	-	1 400
Keskushallinto	Valtuuston varapuheenjohtajien määrän vähentäminen kahdella 3 -> 1 seuraavan valtuustokauden alussa 1.6.2029.	875	-	-	875
Keskushallinto	Kunnanhallituksen koon pienentäminen kahdella jäsenellä 9 -> 7 seuraavan valtuustokauden alussa 1.6.2029.	875	-	-	875
Tarkastustoimi, tekniset palvelut, koulutuspalvelut	Sivistys- ja teknisen lautakunnan koon pienentäminen kahdella jäsenellä 7 -> 5 ja tarkastuslautakunnan yhdellä jäsenellä 6 -> 5 seuraavan valtuustokauden alussa 1.6.2029.	1 800	-	-	1 800
Keskushallinto	Vanhus- ja vammaisneuvoston yhdistäminen 1.8.2027 alkaen.	2 000	400	800	800
Keskushallinto	Vauvarahasta luopuminen 1.1.2027 alkaen. Vuonna 2025 maksettu 9 600 euroa (200 euroa/synt.)	28 800	9 600	9 600	9 600
Keskushallinto	Luopuminen osallistuvasta budjetoinnista vuodesta 2027 alkaen. Varattu vuosittain 10 000 euroa, äänestyksen jälkeen vaihtuvat käyttökohteet vuosittain.	30 000	10 000	10 000	10 000
Keskushallinto	Vuosittaisen yrittäjäillan järjestäminen pienimuotoisemmin vuodesta 2027 alkaen. Kulut vuosittain n. 2000- 3000 euroa.	4 500	1 500	1 500	1 500

Keskushallinto	Veroprosenttien (tulovero ja kiinteistöprosentit) tarkastelu vuosittain marraskuussa.	-	-	-	-
Keskushallinto	Harkinnanvaraisen valtionosuuden hakeminen/arviointi hausta vuosittain (elo-syyskuussa).	-	-	-	-
Keskushallinto	Myynnissä olevien omakotitonttien hintojen alentaminen 10 % vuonna 2027.	-	-	-	-
Keskushallinto	Myydään hyvinvointialueelle vuokratut toimitilat (Paloasemat, Nummen Terveystalo ja Moisiokoti). Ajoittuu vuosille 2027-2029.	-	-	-	-
Keskushallinto	Kunnan sähkötoimittajan kilpailuttaminen / uusi hankintakausi 1.1.2030 alkaen. Toteutus v. 2029.	-	-	-	-
Keskushallinto	Kunnan vakuutusturvan kilpailuttaminen vuonna 2029.	-	-	-	-
Keskushallinto	Kunnan olemassa olevien lainojen kilpailuttaminen / korkosuojauksien lisääminen tai poistaminen, ajoittuu vuosille 2027-2029.	-	-	-	-
Keskushallinto	Työterveyshuollon kilpailuttaminen / uusi hankintakausi 1.1.2027 alkaen. Tarkastellaan sopimuksen sisältöä ja kustannusrakennetta kustannustason sopeuttamiseksi.	-	-	-	-
KOKO KUNTA YLEISET YHTEENSÄ		70 250	21 500	21 900	26 850

Toimenpiteet hallintokunnittain tarkasteltuina

HALLINTO- JA TALOUS- OSASTO SEKÄ TYÖLLISYYS- PALVELUT		2027-2029	2027	2028	2029
Keskushallinto	Asianhallintajärjestelmän vaihtamisen selvittäminen. Säästöpotentiaalin tasoa vaikea arvioida.	-	-	-	-
Keskushallinto	Tekoälyn ja automaation hyödyntämisen kehittäminen sekä arjen työn sujuvoittaminen. Vaatii investointikustannuksia.	-	-	-	-
Keskushallinto	Sihteeriresursoinnin keskittäminen 2027. 1 henkilö korvaa jo 2 ihmisen resurssin vuonna 2026, taloudessa näkyy vasta 2027, jos näyttää, että pärjätään tällä resurssilla. Vähenee 50 % teknisen toimen määrärahasta.	150 000	50 000	50 000	50 000
Keskushallinto	Turun seudun kehityksen nykyisen palvelusopimuksen tarkastaminen ja maksuosuuden alentaminen 1.1.2027 alkaen, uusi korvaava sopimus, ellei päätetä vetäytyä yhteistyöstä.	78 000	26 000	26 000	26 000
Työllisyyspalvelut	Turun työllisyyspalvelujen harkinnanvaraisista palvelujen vähentäminen (palkkatuki) vuodesta 2027 alkaen. Palkkatuki on harkinnanvarainen tuki, jonka myöntää työvoimaviranomainen työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi. Tuki on tarkoitettu työnantajille, jotka palkkaavat työttömiä työnhakijoita, ja sen avulla pyritään parantamaan työttömien mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.	150 000	50 000	50 000	50 000

Työllisyyspalvelut	Turun työllisyyspalvelujen harkinnanvaraisista palvelujen vähentäminen (starttiraha) vuodesta 2027 alkaen. Starttiraha on aloittavalle yrittäjälle suunnattu harkinnanvarainen tuki. Sen tarkoitus on tukea yrittäjän toimeentuloa päätoimisen yritystoiminnan alkuvaiheessa, kun yrityksestä saatava tulo on vielä vähäistä.	-	-	-	-
Työllisyyspalvelut	Turun työllisyyspalvelujen harkinnanvaraisten palvelujen vähentäminen (harkinnanvaraiset kulukorvaukset, työolosuhteiden järjestelytuki sekä matka- ja yöpymiskustannuskorvaukset) vuodesta 2027 alkaen. Työvoimaviranomainen voi myöntää henkilölle harkinnanvaraista kulukorvausta, kun hän osallistuu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun palveluun, joka tukee henkilön työllistymistä. Henkilö voi saada korvausta työvoimaviranomaiselta, jos hänelle tulee palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia ja hän ei saa työttömyysturvaa Kelalta tai työttömyyskassalta.	10 500	3 500	3 500	3 500
HALLINTO- JA TALOUSOSASTO SEKÄ TYÖLLISYYSPALVELUT YHTEENSÄ		388 500	129 500	129 500	129 500

SIVISTYSOSASTO		2027-2029	2027	2028	2029
Koulutuspalvelut	Valpperin koulun lakkautus 1.8.2027 henkilöstökulut. Säästö laskettu - 2 htv opettajat, -1 htv ohjaaja/avustaja. Hyödynnetään osin eläköitymistä.	362 500	62 500	150 000	150 000
Koulutuspalvelut	Tuntikehyksen vähentäminen -2 vvt lakisääteiseen minimiin 228 vvt 1.8.2027 alkaen ja jakotuntien määrän vähentäminen (erityisesti luokilla 3-6) ryhmien muodostamisen kautta 1.8.2026 alkaen.	50 000	10 000	20 000	20 000

Koulutuspalvelut	Erityisopetus ja ohjaajaresurssin supistaminen. Oppimisen tuen uudistuksen tavoitteena on lisätä ryhmäkohtaisen tuen määrää perusluokassa, jotta oppilaskohtaisen tuen oppilaiden määrää pieneneisi ja pienryhmäsijoituksia voidaan vähentää. Tämä tosin ei merkittävästi vähennä erityisopettajien tai ohjaajien määrää. Huomioidaan myös oppilasennusteiden mukainen tarpeen vähenemä.	150 000	30 000	60 000	60 000
Koulutuspalvelut	APIP-toiminnan asiakasmaksujen korottaminen 1.8.2026 alkaen. Lain sallimat maksimimaksut 1.1.2026 148 €/kk ja 197 €/kk. Nykyisin korkein maksu 170 €/kk.	32 400	10 800	10 800	10 800
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	Henkilöstöllisen aukiolon supistaminen ja muut toimenpiteet, - 0,5 htv (osa-aikaistaminen).	50 000	10 000	20 000	20 000
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	Kulttuuriavustusten vähentäminen 1.1.2027 alkaen. Vuonna 2025 avustusten suuruus 3 500 euroa.	3 000	1 000	1 000	1 000
Vapaa-aikapalvelut	Liikunta-avustusten vähentäminen 1.1.2027 alkaen. Vuonna 2025 avustusten suuruus ollut 6 000 euroa.	3 000	1 000	1 000	1 000
Vapaa-aikapalvelut	Liikuntapaikkojen hoidon siirtäminen teknisen toimen alle 1.1.2027. Nykyisellään liikuntapaikkojen hoito on ollut kokonaan ulkoistettu. Tekniselle toimelle palkataan henkilö ja ostopalvelu lakkaa kokonaisuudessaan.	45 000	15 000	15 000	15 000
Vapaa-aikapalvelut	Nuorisojärjestöjen avustusten vähentäminen 1.1.2027 alkaen. Vuonna 2025 avustusten suuruus ollut 6 000 euroa.	3 000	1 000	1 000	1 000
Vapaa-aikapalvelut	Ohjattujen vapaa-aikatoimintojen palvelutason alentaminen; Liikunnan ohjattujen toimintojen vähentäminen, vapaa-aikapalvelujen tuntipalkkaisten vähentäminen, nuorisotilan aukioloaikojen ja nuorille tarkoitettujen toimintojen vähentäminen.	24 600	8 200	8 200	8 200

Vapaa-aikapalvelut	Etsivän nuorisotyön palvelutason alentaminen, etsivästä nuorisotyöstä vähennetään henkilöstöresurssia, osa-aikais-tetaan tai luovutaan yhdestä etsivästä nuorisotyöntekijästä.	42 000	14 000	14 000	14 000
Vapaa-aikapalvelut	Asiakasmaksujen korottaminen, perittävien maksujen tarkastelu 1.8.2026. Nostaa palvelun hintaa käyttäjille.	30 000	10 000	10 000	10 000
Vapaa-aikapalvelut	Vähennetään Nousiaisten Päivien tapahtumajärjestelyjä. Nousiaisten Päivät on järjestetty vuosittain kolmipäiväisenä tapahtumana elokuussa, suurimmat kustannukset aiheutu-vat Henrikin markkinoista, jotka on järjestetty lauantaisin. Kustannukset per vuosi ollut n. 17000 euroa.	21 000	7 000	7 000	7 000
Vapaa-aikapalvelut	Vähennetään kuntamarkkinointia. Talousarviossa 2026 on varattu 15 000 euroa kuntamarkkinointiin. Toimenpiteen myötä määrärahaa vähennetään 5000 euroa.	15 000	5 000	5 000	5 000
SIVISTYSOSASTO YHTEENSÄ		831 500	185 500	323 000	323 000

TEKNINEN OSASTO		2027-2029	2027	2028	2029
Ympäristötoimi	Yksityistieavustusten vähentäminen puoleen 1.1.2027 al-kaen. Varattu vuosittain 46 000 euroa.	69 000	23 000	23 000	23 000
Ympäristötoimi	Kiinteistökartoituksen laadinta kunnan alueella. Toteutetaan erikseen osoitettavalla väliaikaisella henkilöstöresurssilla tai ostopalvelulla uusi kiinteistökartoitus kunnan alueella. Kiinteistökartoituksen myötä kiinteistöverotulojen arvioi-daan kasvavan. Kiinteistökartoitus kertaluonteinen kustan-nus, pysyvä vaikutus kiinteistöverotulopohjaan.	38 000	- 30 000	34 000	34 000

Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Nummen koulun purkaminen 2027	-	-	-	-
Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Kertaluonteinen purkukustannus, voi mennä myös ostajan kuluksi.	- 400 000	- 400 000		-
Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Poistot, 2026: 99 594, 2026:312 000, 3/2027 loppuu, 83 000 euroa.	249 000	83 000	83 000	83 000
Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Vuosittaiset ylläpitokustannukset, loppuu 31.5.2026.	387 500	87 500	150 000	150 000
Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Valpperin koulun lakkauttaminen 1.8.2027	-	-	-	-
Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Valpperin koulun kiinteistön ylläpitokustannukset.	95 000	15 000	40 000	40 000
Tekniset tukipalvelut/ Ruoka- ja puhdistuspalvelut	Ruoka- ja puhdistuspalveluiden htv-vaikutus, -0,75 htv.	75 000	15 000	30 000	30 000
Tekniset tukipalvelut/ Ruoka- ja puhdistuspalvelut	Ateriakuljetuksen poistuminen.	25 000	5 000	10 000	10 000
Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Kiinteistöjen energiasäästötoimenpiteet. Vaatii investointeja, säästö käyttökuluissa. Öljylämmityksestä luopuminen, ilmanvaihdon lämmöntalteenotto ja säätäminen sekä muut energiakäytön optimoinnit. Automaation päivittäminen. Vaatii noin 5 vuoden takaisinmaksuajan. Olennaista tietää kiinteistöjen toiminta-aika ja estää ns. turhat isot investoinnit.	-	-	-	-
Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Rakennusten sisälämpötilan laskeminen 1 asteella, alentaa arviolta n. 5 % lämmityskustannuksia.	120 000	40 000	40 000	40 000

Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Ulkoisten vuokrasopimusten päättäminen, 3 kpl. Vuokratasot 2025: Urheilutalo 11 000, Asema 2 000, nämä molemmat kullut sivistyksen alla. Heikkilän varasto 14 600, hallinnon alla. Arkisto, hallinnon alla, 7 100e. Irtisanomiset eri aikoihin, osa v. 2026, osa 2027.	94 400	25 000	34 700	34 700
Tekniset tukipalvelut/Kiinteistötoimi	Nummen ja Valpperin paloasemien vuokrasopimusten uusiminen/kannattamattoman vuokratoiminnan päättäminen 1.1.2027 alkaen. Vuokratoiminta vuosittain noin 25 000 euroa alijäämäinen. Paloasematoiminta pidetään kunnassa joko neuvottelemalla uudet vuokrasopimukset Varhan kanssa tai myymällä paloasemat Varhalle.	75 000	25 000	25 000	25 000
Tekniset palvelut/Kadut ja tiet	Led-katuvalaistukseen siirtyminen. Vaatii investointeja, säästö käyttökuluissa. Mahdollisuus saavuttaa 35 % energiakustannusten vähennys nykytilaan verrattuna (muiden kuntien arvio). Investointikustannukset syövät säästön vuosilta 2027-2029.	-	-	-	-
Tekniset palvelut/Kadut ja tiet	Kaivulupa- ja alueenkäyttölupamaksujen käyttöönotto.	15 000	5 000	5 000	5 000
Tekniset tukipalvelut/Ruoka- ja puhdistuspalvelut	Puhtauspalveluiden matto- ja pyyhekuivainautomaattikilpailituksen toteuttaminen.	27 000	9 000	9 000	9 000
Tekniset tukipalvelut/ Ruoka- ja puhdistuspalvelut	Ruokapalveluiden mitoitus uusiin oppilasmääriin (vähenevä oppilasmäärä vaikuttaa vähentävästi myös ateriamääriin).	-	-	-	-
TEKNINEN YHTEENSÄ		1 299 900	332 500	483 700	483 700
KAIKKI YHTEENSÄ		2 444 150	523 000	958 100	963 050

Seuranta ja raportointi

Talouden tasapainottamisohjelman säännöllisellä seurannalla ja raportoinnilla varmistetaan ohjelman tarkoituksenmukaisuus ja eteneminen. Talouden tasapainottamisohjelman toteutuksen ohella tulee aktiivisesti tarkastella toimintaympäristön muutosta ja tarvittaessa päivitettävä ohjelmaa, mikäli toimintaympäristön muutos vaikuttaa merkittävästi kunnan tehtävien toteuttamiseen tai rahoittamiseen.

Kunnanhallituksella on kokonaisvastuu talouden tasapainottamisohjelman toimeenpanosta. Lautakunnat vastaavat käytännön toimenpiteiden toteuttamisesta valtuuston päättämällä tavalla ja päätetyssä aikataulussa.

Kunnanjohtaja ja osastopäälliköt vastaavat tasapainottamisohjelman toimeenpanon valmistelusta ja toteuttamisen raportoinnista kunnanhallitukselle. Kunnanhallitus raportoi valtuustolle puolivuositain osavuosisiraportin yhteydessä yksityiskohtaisesti tasapainottamisohjelman toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan tehtäväksi annetaan seurata ohjelman toteutumista aikataulussa ja raportoida mahdollisista poikkeamista viipymättä valtuustolle.